

виховані або погано навчені, оскільки сімейне навчання погане, школи неефективні, місцевий уряд погано функціонує, публічні бібліотеки відсутні... до тих пір люди не є вільними» [2].

Отже, відносини довіри мають не менше значення для розширення просторово-часової дистанції в соціальній взаємодії для комунікативної ефективності і для реалізації системної інтеграції. Акцент на переважання такту, відновлення після деформації соціальної структури і підтримання довіри в соціальних взаємодіях передбачає першорядну увагу захисту соціальної цілісності, внутрішніх механізмів суспільного відтворення, посилення діалогу з оточуючими, що буде сприяти побудові безпечної комунікації у професійному середовищі.

Список використаних джерел:

1. Кондор М. Ю. Характеристика основних компонентів структури комунікативної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання // Педагогічний альманах. 2020. №46. С. 150- 157.
2. Cooley Ch. H. Human Nature and the Social Order (Revised Edition).[Електронний ресурс] New York: Charles Scribner's Sons, 1922.P. 422-434.Режим доступу до ресурсу:https://brocku.ca/MeadProject/Cooley/Cooley_1902/Cooley_1902m.html.
3. Dornyei Z. & Thurrell S. Conversation and dialogues in action. Kernel Hempstead: Prentice Hall,1992.
4. Kellerman S. «I see what you mean»: The role of kinesic behavior in listening and implications for foreign and second language learning. Applied Linguistics, 13, 1992,239-258.
5. Luhmann N. Social systems. stanford university Press,1995.
6. Mounier E. Personalism. University of Notre Dame Press, 1989.
7. Pennycook A. Actions speak louder than words: Paralanguage,communication and education. TESOL Quarterly, 19, 1985, 259-282.
8. van Ek J. A. & Trim J. L. M. Threshold level 1990. Strasbourg: Council of Europe Press, 1991.
9. Widdowson H. G. Knowledge of language and ability for use. Applied Linguistics, 10, 1989, 128-137.

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОБУДОВІ КОМУНІКАТИВНОГО АКТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

*Кондор М. Ю., Доценко А. О., Діденко Н. В.
м. Полтава*

Анотація. Основні напрями формування безпечних ситуацій при створенні різних видів комунікативних актів пов'язані з адаптацією до умов соціально-психологічної мінливості. Формування комунікативної стратегії – це багатогранний процес, у якому необхідно враховувати широкий діапазон соціально-психологічних параметрів, особливо актуальних у сучасний період соціального розвитку в напрямку розширення мережових комунікацій. Показано, що безпека комунікацій багато в чому залежить від рівня координації дій учасників взаємодії, а також від ступеня прихильності та соціальної підтримки, які сприяють психологічній стійкості учасників соціальної взаємодії в професійному середовищі.

Ключові слова: комунікативна компетентність, соціокультурна компетентність, комунікація, безпека спілкування, діалог, професійне навчання.

Аналіз тенденцій розвитку професійної підготовки педагогів професійної освіти з проблем комунікативної компетентності показав, що учасники комунікації повинні розглядати мову і культуру, тобто граматику і стиль, лексику і її культурні констатації, тексти з точки зору різних ціннісних орієнтацій як нероздільні [1]. Такий підхід сприяє розвитку толерантності до двозначності і сприйняттю форми як значення [8, с. 251]. Тобто однією із сучасних тенденцій розвитку комунікації у професійному середовищі є пріоритет прагматичного передавання, отримання і обробки інформації, над її лінгвістичним

супроводом.

Разом з тим сучасна комунікація, в професійному середовищі, ускладнена через опосередкованість спілкування, викликана домінуванням спілкування у соціальних електронних мережах, а відсутність невербальної частини комунікаційного процесу робить її неповноцінною. Проблема ускладнюється накладанням специфічних професійних термінів, які часто несуть ментальну специфіку відображення об'єктів діяльності. Тому актуалізується проблема безпеки особистості в її комунікації (грамотного професійного прагматичного спілкування) в оцифрованому, технологічно опосередкованому світі [6].

Аналіз сучасних явищ комунікативної культури показав, що одним із найбільш важливих і тривожних явищ професійної комунікативної культури, яке не тільки перешкоджає економічному мультикультурному спілкуванню, але і є основою для соціальних і організаційних деформацій, є нерозвинене уявлення про *Іншого* [2]. Як зазначив Ж. Бодрійяр: «...у сучасному світі стратегія , взаємодії «Я – інший» різко деперсоналізується».

У книзі «Безпека і організація» Ч. Канеклін зазначає, що «коли число нормативних актів і загальних посилок європейських держав на питання безпеки збільшується, із кожним днем зростає потреба у персоналізації та визначенні загальних орієнтирів сучасної комунікативної безпеки» [7].

Хоча учасники можуть відстежувати більшу частину того, що відбувається у більш широкому діапазоні соціального середовища, цілеспрямована взаємодія чітко розділяє тих, хто в ньому бере участь, і тих, хто присутній. *Одиницею* цілеспрямованої взаємодії є зустріч віч-на-віч або зустріч, яка являє собою дорожню карту соціальної взаємодії, безперервність зустрічей один з одним, чітко впорядковану у повсякденному циклі діяльності.

Сьогодні, на думку багатьох дослідників, спостерігається криза комунікації, яка, в інтерпретації Ж. Бодрійяра, обумовлена імітацією процесу діалогу. Він зазначає, що «вся система комунікації перейшла від складної синтаксичної структури мови до двійкової системи сигналів питання / відповіді або системи безперервного тестування. Тим не менш, ми знаємо, що тест і референдум є ідеальними формами моделювання: відповідь пропонується або попередньо моделюється / позначається питанням...» [2]. Іншими словами, зміст комунікативної взаємодії визначається привітанням, а його інформативне і векторне моделювання визначається ініціативним актом спілкування.

Тому, не випадково у концепції А. Гіденса, що розкриває ситуативні контексти присутності і співприсутності в соціальній взаємодії, структурні властивості соціальних систем відображають «діалектику присутності і відсутності в часі і просторі», яка пов'язує найпростіші форми соціальної дії зі структурними властивостями суспільства. На думку Гіденса, коли умови співприсутності змінюються з точки зору соціальних і психологічних аспектів (сумісність, опосередкована соціальна взаємодія), відносини з фізично відсутніми вимагають різних соціальних механізмів [5]. Таким чином, відсутні «інші», які в будь-який момент можуть вторгнутися за допомогою мобільного телефону у час і простір користувача мобільного телефону, створюють передумови для переоцінки сумісності, приватної та громадської, далекої і близької. Таким чином, володіння невеликим портативним засобом дистанційного зв'язку створює умови для нових складних форм соціальної взаємодії як з присутніми, так і з відсутніми учасниками комунікативного акту, що створює захищену систему комунікативного спілкування.

Тому при оцінці структури комунікативної компетентності соціокультурний компонент допомагає звернути увагу на ті аспекти формування культурної мовленнєвої поведінки, що значно спростять процес адаптації до нового комунікативного середовища в професійному та культурному плані.

Проведені дослідження дозволяють констатувати, що підвищення соціокультурної обізнаності, є непростим завданням, Навіть коли наявні хороші описи (поради) комунікативних ситуацій, соціокультурні правила та норми настільки вкорінені у нашій ідентичності (і в особі, яка навчається), що важко змінити поведінку, беручи до уваги тільки

новий набір параметрів.

Тому при оцінці соціокультурної обізнаності, основні соціокультурні змінні необхідно розділити на чотири основні категорії: *фактори соціального контексту, стилістичні фактори, культурні фактори та невербальні комунікативні фактори*.

У ситуації спільної присутності взаємодія залежить від основних соціально-психологічних параметрів взаємозалежності. Високий рівень залежності (і взаємозалежності) часто пов'язаний з суб'єктивним почуттям і з орієнтацією на довгострокові відносини (тобто зі ступенем прихильності до них). Цей вид залучення є потужним детермінантом просоціальної поведінки в контексті особистих зв'язків, а також формальних організацій; в той час як зростання незалежності, навпаки, часто пов'язаний зі зниженням просоціальної поведінки. Наприклад, наявність хороших альтернатив, що знижують залежність, найчастіше пов'язано з більш сильним акцентом на особисті досягнення. Коли залежність висока, можливості експлуатації з боку одного або обох партнерів невеликі. Такі взаємодії і відносини більш стабільні і припускають взаємну співпрацю. Якщо рівень взаємності в залежності низький, то експлуаторський потенціал значно вище, що зазвичай пов'язано з меншою стабільністю відносин і менш вираженим співробітництвом.

Залежність і узгодженість взаємодії розуміються в іншому аспекті Девідом Дойчем, який виділив групи взаємозалежності трьох типів (кооперативна, змішана мотивація, конкурентна) і вказав, що тип групи впливає на комунікативний потенціал. Ці дослідження показують, що кооперативний тип має менше комунікативних загроз, узгодженість дій і взаємне тяжіння вище в таких групах, на відміну від конкурентних груп, які мають більше комунікативних протиріч. У змішаних мотиваційних групах, що характеризуються поєднанням кооперативних і конкурентних елементів, існує соціальна дилема, при якій окремому члену краще виробляти якомога менше, але в інтересах групи, навпаки, краще, коли кожен вносить свій внесок у досягнення спільної мети. Таким чином, найбільш прокомунікативна соціальна взаємодія притаманна групам з кооперативною взаємозалежністю [4].

Серед інших фундаментальних факторів у стратегічних форматах комунікації можна виділити відданість, яка відповідає бажанню людини підтримувати відносини і відчувати себе психологічно підлеглим цим відносинам, а також соціальну підтримку, яка в цілому позитивно впливає на психологічне благополуччя [3].

Таким чином безпека комунікацій багато в чому залежить від рівня координації дій учасників взаємодії, а також від ступеня прихильності та соціальної підтримки, які сприяють психологічній стійкості учасників соціальної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Кондор М. Ю. Характеристика основних компонентів структури комунікативної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання // Педагогічний альманах. 2020. №46. С. 150-157.
2. Baudrillard J. The consumer society. In M. Poster (Ed), Jean Baudrillard: Selected Writings. Stanford: Stanford University Press, 2001.
3. Bierhoff H.W. The psychology of compassion and prosocial behavior. In P. Gilbert (Ed.), *Compassion* Hove: Routledge, 2005, 148–167.
4. Deutsch D. The fabric of reality: the science of parallel universes and its implications. [Електронний ресурс] New York: Allen Lane, 1997. Режим доступу до ресурсу: <http://148.72.150.188/archive/access/documents/physics/ the 20 fabric 20 of 20 reality 20-20 david 20 deutch.pdf>
5. Giddens A. The Consequences of Modernity. Stanford, 1990.
6. Kellerman S. «I see what you mean»: The role of kinesic behavior in listening and implications for foreign and second language learning. *Applied Linguistics*, 13, 1992, 239-258.
7. Scaratti G., & Kaneklin C. L. (Eds.) *Sicurezza e organizzazione. Ricerca e formazione per la sostenibilità della vita lavorativa. (individuo, gruppo, organizzazione)*. Cortina, 2010. van Ek J. A. & Trim J. L. M. Threshold level 1990. Strasbourg: Council of Europe Press, 1991.